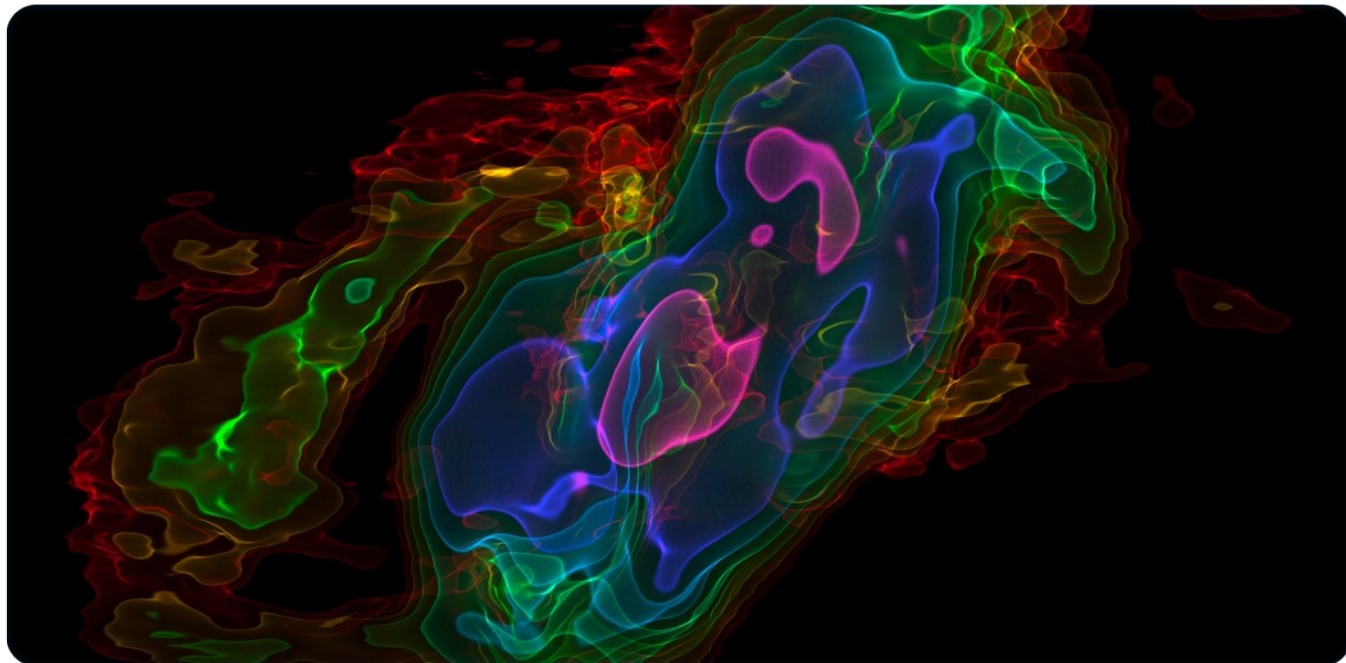

Kaj ustavi nastajanje zvezd?

Niso samo biologi tisti, ki proučujejo evolucijo; tudi mnogi astronomi jo. Le da astronomi ne raziskujejo, kako so se razvili ljudje, ampak kako so galaksije–dojenčki (imenovane protogalaksije) zrastle v orjaške sisteme, ki vsebujejo na stotine milijard sijočih zvezd in so podobni naši galaksiji. Ta barvita slika morda spominja na moderno umetnino, a je narejena iz čisto pravih opazovanj s teleskopom, ki je v našem sosodstvu posnel galaksijo z imenom Kipar.

Galaksija Kipar je ena od nam najbližjih galaksij. Je v obdobju razvoja, ko proizvaja veliko novih zvezd. Ta obdobja ne trajajo zelo dolgo, zato astronome še posebej zanima kaj je tisto, kar ustavi hitro rojevanje zvezd in konča tako obdobje?

Neka skupina astronomov meni, da je našla odgovor. Odkrili so velikanske stebre hladnega plina, ki se mogočno dvigajo iz središča galaksije Kipar v okoliško vesolje. Svetle, raznobarvne kepice na tej sliki prikazujejo hladen plin v galaksiji. Rožnata območja v sredi kažejo, kje snov izteka iz galaksije v vesolje.

Za galaksijo je to slabo, saj je hladen plin osnovna surovina za proizvodnjo novih zvezd! Novo odkritje kaže, da galaksija Kipar—in verjetno tudi druge galaksije z močnim nastajanjem novih zvezd—izgubljajo več snovi, kot je srkajo vase iz vesolja. In to je razrešitev skrivnosti, zakaj so takšna obdobja v življenju galaksij tako kratka! Ironično pri tem je, da je navno energija vročih, mladih zvezd v središču galaksije tista, ki poganja snov ven iz galaksije!

COOL FACT

V mnogih primerih povzročajo izgubo velikih količin plina, iz katerega bi lahko nastale zvezde, črne luknje v središčih galaksij. Galaksija Kipar ima v svojem središču supermasivno črno luknjo, ki vsebuje za 5 milijonov Sonc snovi! Vendar pa ta črna luknja trenutno mirno spi in je ne moremo kriviti za izgubljanje snovi iz galaksije.

